

HANDLAGET

NR 4 • 2021

Hemslöjdsföreningen Sörmland

Kurs i att sy en randtröja

En helg i oktober samlades en grupp förväntansfulla och dräktintresserade kvinnor på Sörmlands muséum för en kurs i att sy tröjor till folkdräkt. (Tröja är den gamla benämningen på det vi idag skulle kalla jacka.)

Vi hade olika mycket erfarenhet av dräktsömnad, allt ifrån ett nyfunnet intresse till dom som snart behövde utöka boytan för att få plats med alla sina dräkter.

Rubriken för kursen var "Sy en randtröja eller annat ytterplagg till folkdräkt". Randtröjan, som sys i halvylle randigt i rött och grönt, hör till Österåkers och Vingåkers vardagsdräkt. Några satsade på att sy den, några jobbade med livtröjan till samma dräktområdes högtidsdräkt, andra tog sig an tröjor från Blekinge och Öland.

Vi började med att anpassa mönster till personliga mått för att sedan sy upp en provjacka i ett enkelt tyg, en så kallad toile, för att kunna göra fortsatta justeringar av passformen. Detta var nog så klurigt, dels eftersom mönstren är uppritningar av originalplagg, och dels för att vissa detaljer i skärningen inte får ändras för att plaggets grundkaraktär ska behållas. Det blev mycket nålande, mätande, klippande och en del suckande, men till slut hade de flesta en välsittande toile att jobba vidare med. Man kunde även göra provlappar för att öva på handsömnad och detaljer som t. ex. skört.

Ett spännande avbrott var en tur till magasinet för att titta på

dräktplagg i muséets samlingar. Här gällde "se men inte röra", och det kliade verkligen i fingrarna att få vända och vrida på plaggen för att kunna studera sömmar och snitt som vi kämpade med att få rätta snitsen på.

Kursen var ett samarbete mellan Sörmlands museum och Hemslöjdsföreningen Sörmland och leddes av Kerstin Nordlinder Arlid, från Linköping. Hon är utbildad i folklig sömnad på Sätergläntan och har även slöjdläro-utbildning i bagaget. Hon syr dräktplagg på beställning, framförallt från Blekinge och Östergötland. Folkdräktsbärandet finns med sedan barnsben och kunskapen om det folkliga dräktskicket kommer, förutom utbildningen, från hennes mamma och mormor som forskat främst på Blekinges dräktskick. Kerstin är även medlem i gruppen Blekingelivet, som sprider inspiration och fakta om Blekinges dräktskick både förr och nu. Mer om Kerstin hittar ni på www.folkligt.nu.

TEXT: JOHANNA LOVÉN. FOTO: JOHANNA LOVÉN
OCH KERSTIN NORDLINDER ARLID

Överst till v; Kerstin Nordlinder Arlid. Karin Sterner i gul toile.
Nederst; Arbete med provlapp.

Hemslöjden

Hemslöjdsföreningen Sörmland
facebook.com/hemslöjdsforeningensormland
Nr 4 • 2021 www.slojdisormland.se

Daniel Lundberg och Frej Lonnfors visar arbete med krympburkar

Under två dagar i början av oktober höll slöjdarna Daniel Lundberg och Frej Lonnfors fyra symposier där de delade sina erfarenheter och reflektioner i deras arbete med fyrkantiga krympburkar.

Daniel och Frej, två slöjdare med helt olika sätt att se på tillverkning och formspråk, har tillsammans drivit ett projekt där de tillverkat fyrkantiga krympburkar samt träffats både digitalt och fysiskt under processen och jämfört lärdomar och slutsatser.

Projekt drivs med stöd från Nämnden för hemslöjdsfrågor. Mer information finns på *Frodvuxet – Den nya slöjdekulturen*.

Under ett symposium speciellt för täljakademin fick vi höra dem berätta om sina tankar samt handgripligen visa vart deras erfarenheter tagit dem, och själva pröva deras olika sätt att hantera burkens utsida. Det blev prat med hantverksfilosofi blandat med praktiska råd om hur man gör och hur man inte gör för att lyckas med sin krympburk. De hade valt att göra sina burkar i al vilket ingen av dem var så förtjust i.

– Varför är det ben på en del burkar? "Burkarna får liksom en personlighet då", svarar både Frej och Daniel.

Frej har gjort ett val att arbeta helt med handverktyg. Han borrar med navare och stämmer ut ur insidan steg för steg med stor skölp och skär slutligen insidan med bandkniv. Utsidan skärs ren med bandkniv. "Alen är lätt att skära i men för mosig", säger Frej som dekorerar burkens hela utsida med skurna mönster. "Jag föredrar björkens trä som ger motstånd och håller ihop bättre, när jag skär mina mönster. Jag

har tittat på dörrar från ställen i Nordafrika, där jag ser geometriska mönster jag gillar. När jag skär ritar jag först upp några få stöddlinjer som anvisningar, därefter får jag tänka när jag skär och låter mönstret växa fram. Det blir mer levande och dessutom skulle det ta för lång tid om jag skulle rita ut alla linjer."

Daniel arbetar snabbt och sågar ut burkens insida med en liten batteridrivna motorsåg för att sedan skära rent insidan med bandkniv.

– När är en burk färdig? "Det bestämmer väl jag", säger Daniel som låter spår efter klyvning med spräckjärn och täljning med bila vara det som utgör den färdiga ytans dekor. "Det finns de som tycker att det inte är så slöjdigt att jag använder motorsåg. Men när jag pratar om hållbarhet samt resursanvändning och visar att jag på detta vis får ut fler ämnen från en och samma bit, som en rysk docka liksom, då tystnar de. Då blir det slöjdbra", säger Daniel.

De olika valen av arbetssätt påverkar tillverkningstid och pris. Daniel säger "Jag jobbar fort men är övertygad om att jag som slöjdare kan sälja mina föremål bättre än någon annan. Allra bäst är det om kunden får se mig tillverka föremålet och vilken tid det tar. Kunden köper då inte bara föremålet utan får en relation till slöjdaren samt till kunskap om teknik och material i föremålet."

Snart dags för årsmöte!

Denna gång går det av stapeln den 20/2 med start kl 10.30.

Platsen är som vanligt Hembygdsgården i Malmköping.

Anmälan till hemslojdensormland@gmail.com

Vårt årsmöte brukar ju alltid förgyllas av en gäst och denna gång blir det ingen mindre än rustningsmakarmästare Albert Collins från Mölnbo. Han kommer att berätta om den långa vägen från tillverkningen av sin första hjälm hemma i garaget 1989 till mästarprovet som 30 år senare gjorde honom till den förste rustningsmakarmästaren i Sverige sedan 1781, samt hur det är att

leva och verka som professionell hantverkare idag.

Mästarprovsrustningen med tillhörande utställning finns att beskåda på Livrustkammaren ända fram till 24 april 2022.

TEXT: JOHANNA LOVÉN

FOTO: VEA COLLINS

Rustningsmakarmästare Albert Collins.

Returslöjd på ReTuna

Till Folkhögskolans kurser på ReTuna lämnas det in en del broderigarner, vävgarner, broderade tavlor, tyger och mycket annat som vi använder på våra träffar.

Nu i höst har vi haft våra träffar i en lite annan form än vi hade före pandemin. Vi har krävt obligatorisk anmälan i förväg och ett maxantal till 12 deltagare. Istället för nytt tema vid varje tillfälle, har vi haft samma tema i 3 veckor. Under hösten har vi haft broderi och vävning utan vävstol som teman. Tidpunkten har varit den samma, torsdagar 16-19 och vi håller till i Folkhögskolans lokaler på ReTuna. Detta känns som ett framgångsrikt koncept, och vi vill gärna fortsätta på samma linje.

Nu är det dags att planera för vårens träffar och vi har några idéer på nya teman. Har du något förslag på tema för tre av vårens träffar? Hör av dig till: hemslojdensormland@gmail.com

TEXT OCH FOTO: EVA SVENSSON

Länshemslöjds konsulent Niklas Eriksson

Hej!

Jag är Niklas Eriksson, länshemslöjds konsulent för hårdslöjd på Sörmlands museum. Efter att huserat i skolans slöjdsal i många år tar jag nu ett kliv in till hemslojden, där jag tidigare verkat i en del projekt.

Mitt intresse för slöjd är brett med en förkärlek för trä, form och färg, där idéer till nya föremål tar spjörn i slöjdtraditioner och inspireras av nyfikenhet på föremåls uttryck från olika områden. Liksom många har upptäckt under senare tid ser jag även att slöjden har en funktion att fylla människor med självtillit och tryggt självförtroende. Slöjdande skänker ro för både kropp och själ och den sedan länge hållbara slöjden kan även ge oss mer samt fler hållbara människor.

Jag ser fram emot att få träffa er alla i samtal och slöjdande. Sitter du med funderingar och idéer hör gärna av dig! niklas.eriksson@regionsormland.se

Kalendariet 2021-2022

November

27/11 – 9/1 Utställning: Djur och odjur.

Sörmlands museum, Nyköping. Över 600 personer deltar, varav 20 sörmlänningar. Mindre broderier är ihopsydda till vepor.

Lör 27/11 Workshop: Vi broderar

tillsammans. Sörmlands museum, kl 11-13. Ledning av Karin Sterner. Gratis.

Lör-sön 27-28/11 Julmarknad: Sörmlands museum, Nyköping, kl 10-17. Slöjda med halm, rulla bivaxljus eller gör egna julkort, kl 11-16. Även slöjddemonstrationer, försäljning mm. **Gratis.**

Tors 25/11 Slöjdtträff i Nyköping.

Kl 13.00-15.30 Kolla slöjden i www.hemslöjden.org. Vid frågor kontakta: Kerstin Uppman 070-974 94 56 cosmonata@gmail.com

Tis 30/11 Föreläsning: Lär dig sätta pris på dina slöjdprodukter och slöjdtjänster. Med Mia Lindgren, kl 12.00-13.00. Digitalt via zoom <https://us06web.zoom.us/j/84336721223> Föreläsningen ordnas av projekt Kulturella och Kreativa händer i Mälardalen – ett samarbete mellan hemslöjdskonsulenter i Västmanlands, Uppsala, Stockholms, Sörmlands och Örebro län.

December

Ons 1/12 Crafterwork: Gör dina egna pepparkaksformar i plåt, papperspynt till granen som stjärnor och smållkarameller. Sörmlands museum, Nyköping. Kl 17.00-19.30. **Gratis.**

Familjeslöjdar-söndag!

Varje söndag på Sörmlands museum, Nyköping. Kl 13.15-15.00. Vi målar, slöjdar och skapar olika saker i verkstäderna med olika teman. **Gratis!**

28 nov Bivaxljus och julkort
5, 12, 19 dec Julklappspapper och paketinslagning
26 dec Vi skapar modellteatrar
2, 9 jan Djur och odjur (broderitema)

2022

Februari

Tors 3/2 Hantverksseminarium: I dialog med materialen – Trä. Sörmlands museum, Nyköping. Kl 9.30-16.00. Pris: 900 kr, student 450 kr.

Lör-sön 26-27/2 Kurs: Kvinnor täljer med kniv och yxa. Malmköpings hembygdsgrupp, Malmköping. Kl 9.00-16.30. En kurs som riktar sig till kvinnor som vill tälja, oavsett förkunskaper i att använda kniv och yxa. Du lär dig att tälja slevar, burkar, klädhängare, leksaker, skålar och knoppar. Vi täljer i färskt virke. Kursledare: Mette Handler Pris: 2000 kr, medlem 1800 kr, ungdom 1100 kr. **Anmälan senast: 4/2.**

Mars

Fre-sön 4-6/3 Kurs: Fläta korgar med oskalad pil. Sörmlands museum, Nyköping. Kl 9.00 -16.30. Lär dig grundteknikerna i korgflätning av pil. Vi flätar en korg med rund botten och olika mönster i och tekniker i sidoflätningen. Har du redan erfarenhet finns möjlighet till andra modeller. Vi arbetar med oskalad pil, dvs som har barken kvar. Kursledare: Steen Madsen. Pris: 2800 kr, medlem 2600 kr, ungdom 1700 kr **Anmälan senast: 11/2.**

Lör-sön 12-13/3 Kurs: Plåterbruk. Retuna, Eskilstuna. Kl 9.30 -16.30. Du får grundkunskaper om material och verktyg att av konservburkar skapa ljuslyktor, lampetter, skopor och annat. Kursledare: Simon Svennberg. Pris: 1800 kr, medlem 1600 kr, ungdom 900 kr. **Anmälan senast: 18/2.**

Lör-sön 26-27/3 Kurs: Tälj skedar och burkar. Sörmlands museum, Nyköping. Kl 9.00 -16.30. Du lär dig att tälja skedar och burkar, men kanske också klädhängare, leksaker och knoppar. Vi täljer med kniv och yxa, bandkniv och täljhäst i färskt virke. Kursledare: Anja Sundberg. Pris: 2000 kr, medlem 1800 kr, ungdom 1100 kr. **Anmälan senast: 4/3.**

Kursanmälan & frågor

Alla kurser bokas och betalas via Sörmlands museums butik:
<https://butik.sormlandsmuseum.se/kurser>
Priser: Ungdom räknas som 16-25 år
För mer info kontakta Niklas Eriksson 072-145 02 35 niklas.eriksson@regionsormland.se

Plats för adressetikett

Nästa nummer av Handlaget

Manusstopp för nästa nummer av Handlaget: Måndag 21 februari 2022

Vill du bidra till att Handlaget blir som du vill? Skicka in högupplösta foton, notiser, berättelser, frågor eller texter till redaktionen så tar vi med det i nästa Handlag. Maila till grafisk formgivare Ann Ahlbom Sundqvist ann@ann.se • 073-628 48 34. Om ni kontinuerligt vill få info om våra aktiviteter på e-post, skicka er adress till: hemslojdensormland@gmail.com

Kontakt

Hemslöjdsföreningen Sörmland
Eva Svensson, ordförande • 070-454 55 16
hemslojdensormland@gmail.com
Kärntorp, Vidåsen • 643 97 Västra Näshulta
www.slojdisormland.se

Länshemslöjdskonsulenter Sörmlands Museum
Niklas Eriksson Länshemslöjdskonsulent
hård slöjd, 072-145 02 35
niklas.eriksson@regionsormland.se

Karin Sterner Länshemslöjdskonsulent
textil, 076-696 36 34
karin.sterner@regionsormland.se

Lotta Risberg Museiasistent
072-143 60 57
lotta.risberg@regionsormland.se
www.sormlandsmuseum.se